

Med kommunen i ryggen og ambitionerne på nakken

Lokalpolitisk opbakning og et vellykket samarbejde med en lokal sprogskole har været med til at skabe et bæredygtige sprogforløb på Immigrantmuseet i Farum. CULINN projektet har givet museet et mere nuanceret syn på målgruppen har budt på flere overraskelser undervejs.

Af Lise Milan Nielsen, undervisningsansvarlig og Malene Dybbøl, museumsinspektør.

Immigrantmuseet trådte ind i CULINN projektet med en klar banefordel. Som det eneste statsanerkendte museum i Danmark, der arbejder med migrationshistorie, har museet siden 2012 beskæftiget sig med indvandrere, udvandrere og flygtninge. Vi er vant til at formidle til mange målgrupper, og med en gratis adgang til museet har vi det alsidige publikum, som mange andre museer sukker efter. Vi hvilede derfor i projektets præmis om, at de kulturhistoriske museer både kan, men også skal, spille en bedre rolle i integrationen af nye borgere. Alligevel blev resultaterne ikke helt, som vi havde drømt om, hvilket kom tydeligt til udtryk, da vi skulle have vores første dokumentation af vores læring i hus.

"Har du lært noget nyt om Danmark i dag?", lød spørgsmålet, da vi stod forventningsfulde og rødkindet efter at have kørt vores første testforløb igennem med et hold kursister fra Furesø Sprogskole.

Overfor os stod os en sprælsk og charmerende kursist. Dansk gift og selv fra Brasilien. Og svaret kom prompte: *"Nej, egentlig ikke – men det var et rigtig sjovt besøg"*.

Det var ikke det svar, vi havde håbet på. Men netop i denne første kommentar lå en god læring. Her stod vi overfor et menneske, der var kommet til Danmark på grund af kærlighed, og som allerede var integreret og inkluderet. Vi havde med et ressourcestærkt menneske at gøre. En nytilkommen, der vidste meget om det samfund, han var landet i, og som havde sat sig ind i kulturen længe før mødet med os.

Her stod vi og skulle dokumentere den store forskel, vi havde gjort som museum. Vi havde øje på bolden og havde på forhånd en forventning om deltagernes reaktioner og kommentarer; at museet havde givet dem ny viden om Danmark og danskerne. Svaret var derfor helt uventet. Men lad os kaste et blik på det, der gik forud for testforløbet, inden vi springer frem til konklusionen.

RUM TIL AT SAMARBEJDE

Det stod hurtigt klart, at Immigrantmuseets fokuspunkt under CULINN- projektet var at skabe et undervisningsforløb rettet specifikt mod sprogskoler. Museet har gennem årene har haft besøg af mange sprogskoler på mange forskellige sprog niveauer. Samarbejdet med sprogskoler var derfor ikke nyt. Det nye for os var heller ikke læring i sprogskolernes didaktik eller mødet med en anden målgruppe end den vante. Det nye var, at CULINN gav os en kærdkommen lejlighed til at skabe rum for et længe efterlyst undervisningsforløb udviklet i *samarbejde* med sprogskolen og med en opgradering af museets kvalifikationer.

Tidligere har immigrantmuseet skræddersyet undervisningsforløb med udgangspunkt i den enkelte underviser og sprogkursternes ønsker og sproglige niveauer. Men i en tiltagende presset hverdag, har vi i de senere år oplevet et ønske fra sprogskoleunderviserne om et færdigsyet undervisningsforløb bestående af et før- under- og eftermateriale. Ved at deltage i CULINN havde vi nu chancen for at vi som museum kunne fordybe os i en specifik gruppe museumsgæster: Sprogkurstjerne. En luksus som hverdagen med drift og udvikling af de allerede eksisterende tilbud, ikke tidligere har givet os mulighed for.

Kommenterede [Gæ1]: Skal der stå: Tidligere har museet skræddersyet forløb med udgangspunkt i den enkelte underviser og kursisternes ønsker?

Kommenterede [li2R1]: Ja, det lyder bedre med "udgangspunkt".

Kommenterede [Gæ3R1]: Rettet

Vi allierede os med Furesø Sprogskole, der som samarbejds- og sparringspartner i CULINN projektet har været med under udviklingen af undervisningsforløbet fra opstart til det færdige produkt. For os var den samskabende proces med Furesø Sprogskole en mulighed for at udvikle og finpudse museets produkt og en allerede eksisterende kunnen.

I de indledende øvelser med underviserne blev niveauet gjort klart: Hvad skulle fokus være? Skulle der være mange øvelser? Mange billeder? Vi gennemgik nogle af de allerede eksisterende undervisningsforløb og rettede dem til, så formen blev genkendelig i forhold til undervisningen hjemme på sprogskolen. Her blev Immigrantmuseets permanente samling udgangspunktet, og ud fra udvalgte temaer i dansk migrationshistorie gik kursisterne efterfølgende selv på jagt inde i udstillingen og undersøgte en masse forskellige museumsgenstande og tekster.

SPROGFORBISTRING

I foråret 2019 blev sprogskeleforløbet prøvekørt første gang af to grupper sprogkursister fra sprogskolen. Kursisterne blev budt velkommen, og efter en kort introduktion til museet, skulle de teste det nye forløb. Panikken bredte sig og suk og skræk stod printet i alles øjne: "Hvad? Endnu en test? Nu?". For kursisterne, der lige havde været oppe til den afgørende eksamen, var ordet 'test' ensbetydende med noget, der skulle bestås og bedømmes. Vi fik hurtigt udbedret skaden og forklaret, at der ikke var tale om en eksamen, og sved på panden blev afløst af latter. Herefter var isen brudt, og vi måtte erfare, at selv som rutineret museumsformidler skal man være opmærksom på sprogforbistringer og nuancer i det danske sprog, når man arbejder med sprogkursister og nytilkomne.

Et af de fortælle greb, som Immigrantmuseets normalt benytter sig af, er at tage udgangspunkt i grunde til, at folk rejser og i de mange grupper, der er kommet til Danmark igennem tiden. At fortælle en Danmarkshistorie, hvor folk i århundreder har rejst til og fra landet i jagten på et bedre liv. Deres oplevelser deles på tværs af tid og rum med hundredtusinder af mennesker: Med hollænderne på Amager, Wienerbørnene fra Østrig, Polakkerne på Lolland-Falster, med de tyske flygtninge efter anden verdenskrig, nutidens flygtninge og med udvandrere til Amerika.

Det stod klart for os allerede i den indledende fase af CULINN projektet, at også den pointe var vigtig for de deltagende sprogkursister. De så sig spejlet i Danmarkshistorien og var så ivrige efter at supplere vores fortælling, at sproget også blev prøvet af. En af kursisterne, Beata fra Polen, kunne supplere med en mere personlig vinkel om roepolakkerne på Lolland-Falster, som hendes mand var direkte efterkommer af. En anden kursist, Tina fra Afghanistan, blev slået af ligheden mellem en bryllupsdragt fra Malaysia og hendes egen kulturs festtøj. Snakken gik på kryds og tværs, og fortællinger om traditioner, madkultur og lovgivning, der er opstået på grund af ind- og udvandring, gav stof til eftertanke. Især afdelingen om mad appellerede til kursisterne. Hver eneste skuffe i udstillingen blev endevendt. Retter blev udvekslet og opskrifter diskuteret.

Med baggrund i omvisningen, rundede vi af med en fri snak om materialet, forløbet og museet. Entusiasmen fra sprogkursisterne var stor og bekræftede os i fortælle grebet. Der blev også talt meget om årsager til at rejse til et nyt land. Kursisterne kunne genkende, at de samme overvejelser, de selv havde om at rejse, gik igen i Danmarkshistorien. Denne gruppe sprogkursister var rejst til Danmark hovedsageligt på grund af arbejde eller ægteskab. De havde ikke synderlige reservationer ved at tale om deres hjemland, deres overvejelser eller deres nye liv. Men det er ikke tilfældet for alle nytilkomne borgere, der besøger museet. For nogle mennesker kan et besøg på Immigrantmuseet betyde et møde med nogle hårde minder og om en rejse, der ikke blev taget frivilligt.

KONFRONTATIONEN MED FORTIDEN

Kommenterede [Gæ4]: Hvad vil det sige? Det må I gerne forklare nærmere, ellers giver det ikke helt mening for læseren.

Kommenterede [Ii5R4]: "gik kursisterne selv på jagt inde i udstillingen og undersøgte en masse forskellige museumsgenstande og tekster." Er det bedre?

Kommenterede [Gæ6R4]: yes!

Kommenterede [Gæ7]: Det er lidt indforstået, hvad forløbet går ud på.

Kommenterede [Ii8R7]: "I foråret 2019 blev sprogskeleforløbet"

Kommenterede [Gæ9R7]: rettet

Undervejs i projektet fik Immigrantmuseet besøg af en gruppe sprogskolekursister, der hovedsageligt bestod af ældre kvinder fra Tyrkiet og Pakistan. De var alle kommet til Danmark i løbet af 1980'erne og 1990'erne i fodsporene på deres mænd, der havde fået arbejde i Danmark i løbet af 70'erne. For en af disse kvinder blev mødet med Immigrantmuseets samling lidt af en følelsesladet oplevelse. Under introduktionen til museet, hvor formidleren talte om forskellige grunde til 'at rejse', blev hun pludselig meget ked af det. Forløbet blev øjeblikkeligt parkeret, der blev brygget en kande kaffe og sadlet om.

Kvinden fortalte, at hun, siden hun kom til Danmark, havde haft svært ved at komme ind i det danske samfund og derfor følte sig isoleret og ensom. Hun savnede sit gamle liv og sin familie i Tyrkiet, og da museumsformidleren snakkede om 'at rejse' af forskellige årsager, følte hun, at det var hendes historie der blev fortalt. Alene det at være i nærheden af hendes fortælling fik kvinden til at tænke på den familie, hun havde tilbage i Tyrkiet, på det liv hun havde efterladt og på den ensomhed, hun nu følte.

Museets emnefelt kan med andre ord skabe nogle situationer, hvor nytilkomne eller folk med indvandrer- eller flygtningebaggrund bliver konfronteret med en forhistorie, der ikke altid er rar. Et enkelt greb, der handler om at få andre til at tænke over forskellige grunde til at rejse, kan sætte mange følelser i gang. Det kan enten være smertelige minder, traumatiske begivenheder eller slet og ret hjemve og en længsel efter sit tidligere liv. I sådanne situationer kræver det, at man som omviser og formidler har gjort sit forarbejde godt, og at man har et indgående kendskab til målgruppen og eventuelle faldgruber, så der er plads til at improvisere. **Man er nødt til at være i god kontakt med den gruppe, der kommer ind ad døren, og det er vigtigt at vide, hvad der 'trigger' følelsen, og hvordan man kan parkere den.**

I det her tilfælde viste det sig, at mange af de andre kvinder havde det på samme måde, og de aftalte indbyrdes, at de skulle mødes til kaffe en af de følgende dage. Savn og traume er altså faktorer, man er nødt til at medtænke i projekter som CULINN.

POLITISK MEDVIND

Immigrantmuseet er et forholdsvist nyt museum, der er vokset ud af en lokalhistorisk kontekst, en politisk vilje og en fremsynet borgmesters ambitioner.

Beliggende i Farum, hvor andelen af borgere med tyrkisk baggrund er høj, har det fra politisk hold givet god mening at etablere museet her. I 1960'erne og 1970'erne modtog Farum en stor andel af de gæstearbejdere, der kom til Danmark i forbindelse med opsvinget i industrien. På grund af manglen på ufaglært arbejdskraft kom arbejdere fra især Tyrkiet, Jugoslavien og Pakistan. I Farum opførte man derfor en del nyt boligbyggeri, heriblandt Farum Midtpunkt. Farums lokalmiljø ændrede sig, og lokalarkivet begyndte en indsamling og forskning i beretninger fra gæstearbejderne og deres efterkommere.

Det egentlige museum udsprang ikke af et kulturområde, men derimod af et arbejdsmarkedsområde. Tidligere borgmester Peter Brixtoftes markante profil satte en ny dagsorden indenfor både arbejdsmarkedspolitik, nytilkomne og integration: Alle nye borgere skulle i arbejde med det samme. Det var en menneskeret og et væsentligt element i integrationen. Et andet element var naturligvis en anerkendelse af den kultur, man bragte med sig og den kultur, man kom til. Her skulle de nytilkomne kunne se sig afspejlet i vores fælles historie og føle sig anerkendt. Integrationen kunne kun lykkes hvis alle kulturer kunne se sig selv repræsenteret. Det gjaldt også i kulturinstitutionerne, og her spillede museerne en stor rolle: De havde en forpligtelse til at understøtte de nye borgeres tilhørsforhold og oplevelse af at være medborgere i det nye land.

I dag afspejles den store kommunale opbakning til museet på mange måder. Helt konkret ved at størsteparten af museets faste økonomi finansieres af Furesø Kommune. Der er en forståelse for museets behov for ny viden via forskning og en fast bevilling til PhD-opslag. Heri ligger også en anerkendelse af

museets arbejde: Vigtigheden af at formidle migrationshistorien til alle. Den gratis adgang til museet og alle undervisningsforløbene betyder desuden, at vores skoletjeneste dagligt væltes bagover af besøg fra børnehaver, skoler, VUC'er og højere læreanstalter fra hele landet.

I et projekt som CULINN har det betydet, at Furesø Sprogskole uden betænkligheder har kunnet tænke det nye forløb ind i deres kommende undervisning. For sprogskolerne, der i disse år er blevet mere og mere trængt på økonomien, er det afgørende. Med den kommunale økonomi og opbakning i ryggen er projektet blevet bæredygtigt.

En anden anerkendelse af museet er, at vores kompetencer bliver efterspurgt på tværs af kommunens forvaltninger. Vi er til stede og samarbejder på tværs med integrations- og sociale og sundhedsindsatser. Alle disse outreach aktiviteter, der rækker udover 'normale' samarbejder mellem kulturinstitutioner, fylder meget i museets dagligdag og arbejde. Vi tilbringer meget af vores tid ude af huset. Det er der, vi møder en stor del af vores publikum. Og det er der, vi etablerer de nye samarbejder, hvad enten det drejer sig om nye udstillinger, relevante netværk eller opsøgning af viden.

BENSPÆND OG UDFORDRINGER

I projekter som CULINN, arbejder man med en given tidsramme. Det giver en god struktur på arbejdet og pisker én til at komme i gang og være vedholdende, også når den ene aflysning efter den anden vælter ind. Men det gør også processen sårbar. Livet udenfor museumsverdenen kan spænde ben.

Efter i et par måneder at have arbejdet med sprogskoleforløb og udvikling af materiale, og holdt møder frem og tilbage, måtte vi erkende, at vi ikke nåede de resultater, vi havde forestillet os. Aha oplevelsen udeblev. Det tog tid at hale de rigtige kontakter i land. Kontakter, der levede op til kravet om at række ud mod nyankomne. Virkeligheden ramte os, når sprogskolehold blev aflyst på grund af eksamenstravlhed og pressede kursister.

Et ungt hold flygtninge fra et modtagecenter i Nordsjælland måtte aflyse, da flere af dem gennemførte Ramadan for første gang og derfor var helt afkræftede. Kommunens frivilligcenter og deres hold af ældre tyrkiske og kurdiske kvinder på fleksydelse lod også vente på sig. Pludselig var vi i en omvendt situation: Mens skoleklasser, universitetshold og HF'ere fra hele landet væltede ind, udeblev den målgruppe, vi havde fokus på. Furesø Sprogskole åbenlyse interesse og prioritering af projektet kom derfor som en yderst kærkommen håndsrækning.

RESULTATER, LÆRINGER OG POINTER

CULINN har været en værdifuld mulighed for at vende spejlet indad både mod museets vante praksis og mod museumsverdenen i al almindelighed. Og i den selvrefleksion ligger meget læring gemt. Efter vores første test af undervisningsforløbet måtte vi konkludere, at for nogle af sprogkursisterne havde museet været en øjenåbner, for andre havde det slet ikke. Vi havde tænkt på kursisterne som en homogen gruppe, men deres baggrundskendskab til Danmarkshistorien var lige så varieret som med alle andre grupper. Ikke ny læring, men en vinkel man hurtigt kan blive blind for i det daglige arbejde.

Samarbejdet med Furesø Sprogskole har vist sig som en gevinst. Det har skabt et tæt samarbejde og en direkte kontakt til lokalsamfundet, hvilket betyder, at begge parter nu tænker hinanden ind i det daglige arbejde med integration af nyttilkomne.

Den helt konkrete tilgang og model for sprogskoleforløb skabt af Arbejdermuseet og Nationalmuseet har været håndgribelig og lige til at kopiere og sætte ind i et lille museums arbejdsform og gang. Furesø Sprogskole fungerer i det nye samarbejde som garant for museets arbejde, og vi kan drage nytte af hinanden.

Med det etablerede netværk, kan sprogskolen trække på museets kunnen og viden om dansk indvandringshistorie. På den måde har sprogskolen fået et nyt aspekt ind i den faste undervisning. For os som museum har samarbejdet gjort det lettere fremover at række ud mod kommunens nytilkomne. Vi har mødt ressourcestærke kursister og det modsatte. Mennesker, der tidligere er kommet på museet, men som vi nu har en direkte forbindelse til, og som vi kan kontakte med sprogskolen som bindeled. Samarbejdet viser sig også bæredygtig i skrivende stund, hvor forløb og museumsbesøg bliver en del af skolens sprogundervisning.

En gratis adgang til understøttende undervisning, muliggjort af kommunen, har været afgørende for, at Immigrantmuseet står med et bæredygtigt produkt. Det at der ikke er nogen økonomisk barriere, når man booker et sprogforløb på Immigrantmuseet, gør, at vi nu står med et samarbejde, der uproblematisk kører videre.

Vi er med CULINN projektet blevet bekræftet i, at museerne har en vigtig rolle at spille i forhold til kulturelt medborgerskab. Projektet har på den måde givet museet muligheden for at udfolde indvandringshistoriens potentiale med et konkret greb. Med en grundig etableret kontakt til sprogskolen og et færdigudviklet sprogforløb, er grundstenen lagt til at brede det yderligere ud. Derudover har CULINN også åbnet op for fremtidige, allerede planlagte arrangementer, hvor kursisterne selv fortæller deres Danmarkshistorie på Immigrantmuseet. Endnu en vigtig sten på det fundament, som Immigrantmuseets fundament bygger på: At alle skal kunne se sig repræsenteret i Danmarkshistorien.

Læringspointer

- **Små skridt er gode skridt!**

Det lille "tætte" samarbejde med f.eks en sprogskole giver et sikkert resultat. Det tætte lokale partnerskab har også givet kontakter vi i det daglige arbejde kan trække på og trække ind på museet. Vi er blevet garanter for hinanden og kan bygge videre på allerede etablerede relationer.

- **Outreach og inreach skal være bedste venner**

Uden det ene fungerer det andet ikke. Outreach arbejdet i et innovationsprojekt skal forankres indad i institutionen. Både ledelse og kolleger skal inddrages i den ny viden, for at innovationsprojekter får værdi for institutionen: nye kontakter skal deles, nye erkendelser og "blinde vinkler" i egen praksis skal formidles for at museet udvikler sig.

- **Relationsarbejde er ikke et quick-fix**

Det tager tid at finde nye netværk og vedholdenhed at få aftaler i hus. Og nye relationer skal plejes og passes. Og alligevel kan virkeligheden udenfor museets daglige drift spænde ben for et projekt, hvor der er deadlines i forhold til levering.

